

Je možný vznik zástavního práva k motorovému vozidlu vyznačením vzniku zástavního práva v technickém průkazu vozidla ?

Tomáš ČERMÁK

V současnosti, kdy platební neschopnost brání mnoha obchodním společnostem a podnikatelům splnit své závazky, narůstá význam institutu zajištění závazků. Jednou z nejčastěji užívaných forem zajištění pohledávek je zajištění pohledávky zástavním právem k věci. Zástavní právo k věci je právem zástavního věřitele, aby uspokojil z určité věci—zástavy svoji pohledávku a její příslušenství v případě, že tato pohledávka s příslušenstvím nebyla včas uspokojena dlužníkem.

Význam zástavního práva spočívá právě v jeho uhrazovací funkci. V tom, že zástavní věřitel je v případě řádného a včasného nesplnění zajištěné pohledávky oprávněn se podle § 151f občanského zákoníku domáhat uspokojení ze zástavy a řídí-li se zástavní smlouva obchodním právem je dokonce oprávněn sám zástavu prodat ve veřejné dražbě nebo, stanoví-li to smlouva, prodat ji jiným vhodným způsobem.

Vzhledem k současným cenám motorových vozidel plní dnes v zástavních smlouvách často úlohu zástavy nákladní i osobní automobily a autobusy, jimiž, jako jednotlivými zástavami, bývají zajištěny i pohledávky v ceně několika miliónů korun.

Na tom by nebylo nic špatného, neboť motorová vozidla jsou věci movité a tudíž mohou sloužit jako zástavy k zajištění pohledávek. Problém vidím v tom, že se poměrně často v praxi setkávám s případy, kdy motorové vozidlo zastavené zástavní smlouvou i po uzavření zástavní smlouvy zůstává v držbě zástavce s tím, že vznik zástavního práva ve prospěch zástavního věřitele se vyznačí v technickém průkazu k vozidlu.

Zástavní věřitelé přistupují k takovým zástavním smlouvám zejména v případech, kdy zástavci jsou podnikatelé, kteří zastavené vozidlo užívají ke své podnikatelské činnosti. K tomuto postupu je vede zdánlivě rozumná úvaha, že zastavené vozidlo tím, že bude nadále užíváno zástavcem, bude vydělávat na umoření pohledávky zajištěné zástavní smlouvou.

Podle mého názoru však v těchto případech vůbec nedochází ke vzniku zástavního práva k zástavě.

Podle § 151b občanského zákoníku zástavní právo vzniká na základě písemné smlouvy, schválené dědické dohody nebo ze zákona. V našem případě se zabýváme případem, kdy zástavní právo k věcem movitým vzniká na základě písemné smlouvy. To je upraveno v § 151b odst. 3, kde se hovoří o tom, že ke vzniku zástavního práva k věcem movitým na základě smlouvy je třeba odevzdání věci zástavnímu věřiteli. Namísto odevzdání věci se mohou zástavce a zástavní věřitel dohodnout na odevzdání věci jiné osobě, aby ji pro ně uschovala. Zástavní právo též vzniká vyznačením vzniku zástavního práva v listině, která osvědčuje vlastnictví zástavce k předmětu zástavy a která je nezbytná k nakládání s věcí.

V právní literatuře¹ se často setkáváme s názory, že právě technický průkaz motorového vozidla je takovou listinou a jako příklad vzniku zástavního práva k věci movité vyznačením vzniku zástavního práva v listině je zejména uváděn příklad zástavení motorového vozidla.

Co to však je technický průkaz k motorovému vozidlu? Technický průkaz motorového vozidla jako takový je upraven v § 88 vyhlášky ministerstva vnitra o provozu na silnicích č. 145/1956 Ú.l. (Ú.v.) ve znění pozdějších předpisů.

V prvním odstavci § 88 se uvádí, že technický průkaz motorového vozidla je dokladem o technickém stavu vozidla a obsahuje údaje o držiteli a o vozidle.

Technický průkaz tedy není dokladem o vlastnictví vozidla, jak to požaduje občanský zákoník po listině, v níž se může vyznačit vznik zástavního práva, ale pouze dokladem o technickém stavu vozidla.

Odstavec 2 § 88 výše uvedené vyhlášky tazativně vypočítává údaje, které se zapisují do technického průkazu motorového vozidla.

Zapisuje se:

- a) přidělení a změny státní poznávací značky,
- b) změna držitele vozidla,
- c) změna trvalého pobytu (sídla) držitele vozidla,
- d) změna trvalého stanoviště vozidla,
- e) technické prohlídky vozidla,
- f) schválení technické způsobilosti vozidla po změně podstatných částí nebo po provedení podstatných změn,
- g) generální a střední opravy vozidla a výměny hlavních částí vozidla,

¹Kolektiv autorů: Obchodní právo II. díl, vydal CODEX nakladatelství Hugo Grotia a.s., Praha 1993, str. 80

Obchodní zákoník – komentář, kolektiv autorů, vydal SEVT Praha a nakladatelství FRANCES v Edici komentované zákony, Praha 1991, str. 328

JUDr. Jaroslav Bičovský, CSc. – JUDr. Milan Holub, CSc.: Nové znění občanského zákoníku – poznámkové vydání, vydalo Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Linde Praha a.s., Praha 1991, str. 163

- h) počet ujetých kilometrů, u traktorů počet odpracovaných hodin,
- i) barva vozidla.

Technický průkaz tedy neobsahuje údaje o vlastníkovu vozidla, ale jen údaje o jeho držiteli. Přestože je často držitel totožný s vlastníkem, nemusí tomu tak být vždy. Například v případě bezpodílového spoluvlastnictví manželů k automobilu se jako držitel vozidla běžně zapisuje do technického průkazu jen jeden z nich. Nic zřejmě nebrání ani tomu, aby vlastník vozidla nechal zapsat do technického průkazu osobu od sebe odlišnou.

V § 87 citované vyhlášky se mimo jiné uvádí, že držitel vozidla je povinen do 5-ti dnů oznámit dopravnímu inspektorátu, u kterého je vozidlo evidováno, převod vozidla na jiného držitele. Z tohoto ustanovení a z ustanovení upravujících technický průkaz vyplývá, že technický průkaz k vozidlu není ani listinou, která je nezbytná k nakládání s věcí, neboť vozidlem může být platně nakládáno i bez technického průkazu, do něj se jen povinně zapíše případná změna držitele.

Jelikož tedy technický průkaz není ani listinou osvědčující vlastnictví k motorovému vozidlu ani listinou, která je nezbytná k nakládání s vozidlem, nemůže zástavní právo k motorovému vozidlu vzniknout zápisem zástavního práva k motorovému vozidlu do technického průkazu.

Ostatně v tazativním výpočtu údajů, které se zapisují do technického průkazu se se zápisem zástavního práva nepočítá.

Některé dopravní inspektoráty přesto vznik zástavního práva k vozidlům do technických průkazů k vozidlům vyznačují, ale tyto zápisy nemají žádnou právní sílu a pohledávky, které by měly být zajištěny motorovými vozidly jako zástavami, zůstávají nezajištěny.

Jako řešení pro ty věřitele, kteří by chtěli zajistit splnění své pohledávky motorovým vozidlem, jež by však chtěli ponechat, z důvodů uvedených v úvodu článku, v držbě dlužníka, se nabízí možnost zajištění závazku převodem práva. Věřitel s dlužníkem by uzavřeli podle § 553 občanského zákoníku písemnou smlouvu o převodu práva, kterou by se vlastnické právo k motorovému vozidlu převádělo na věřitele s tím, že dlužník vlastnictví k motorovému vozidlu opět nabude poté, co uspokojí pohledávku zajištěnou převodem práva. K tomu, aby mohl dlužník vozidlo sloužící k zajištění závazku převodem práva užívat i po dobu, kdy bude sloužit k zajištění závazku, už postačí pouze uzavření smlouvy o výpůjčce mezi věřitelem a dlužníkem podle § 659 a násl. občanského zákoníku.